

AAH PT-1360

A

Eesti Õpetajate Liidu

täienduskursused 7.—19. aug. 1939. a.

Teated nr. 2.

Toimetanud Joh. Käis.

Ülevaade kursuslaste iseseisvatest tööst.

1938. a. olid soovitatud kursuslastele iseseisvaks tööks järgmised teemad:

1. Kirjeldada esimesi muljeid 10—15 õpilase kohta ja võrrelda neid aasta jooksul ilmnenu isiksuse omadustega.
2. Kuidas mina lahendasin ühe õpilase käitumisprobleeme.
3. Selgitada õpilaste suhtumist koolis tarvitavaile karistustele.
4. Selgitada õppeainete meeldivust ja ebameeldivust.
5. Korraldada katse õpilaste omavahelise ühiskondliku järjekorra kindlaksmääramiseks.
6. Eesti koolides rakendatava indiv. tööviisi põhijooni.
7. Dalton-, winnetka- ja jena-plaani võrdlus.
8. Minu katseid ja kogemusi individuaalse tööviisi teostamisel.
9. Minu rühmatöö praktikast.
10. Psühholoogilised vaatlused ühes klassis.
11. Intelligentsuse-testi ja õpetaja hinnangu võrdlus.
12. Õppejutu protokolle.
13. Lühijutu käsitus algkoolis.
14. Missugused A. H. Tammsaare ja A. Mälgu teosed sobivad koolilektüüriks.
15. Minu ameti-(kodu-)koha hääliku- ja vormiõpilisi erinevusi.
16. Kokku- ja lahkukirjutamise õpetuse ulatus algkoolis.

TARTU ÜLIKOOLI 1
RAAMATUKOGU

17. *Sõnade järjekord ja lauseehitus õpilaste iseseisvais kirjandeis.*
18. *Kirjavigade uurimine.*
19. *Füüsika-katsete korraldus minu koolis.*
20. *Meie kooli aed ja tema asutamislugu.*
21. *Üldõpetuse probleem eestikeelses pedag. kirjanduses.*
22. *Minu töökava üldõpetusena.*
23. *Õpilase lugemiskiirus ja andekus.*
24. *Lugemistakistusi minu klassi õpilasil.*
25. *Üldõpetuse teemade üksikasjalik käsitus.*
26. *Tikandite käsitlemine algkooli III ja IV klassis.*
27. *Tähelepanekuid, esinevaid raskusi ja nende lahendamise võimalusi algkooli poeglaste tööõpetuses.*
28. *Millist uudsust saavutasin läbivõetud tööliikide alal õppeaasta vältel.*

Alljärgnevas ülevaates tähendavad numbrid kursuste nimede järel sooritatud töid vastavatele teemadele nimestikus (V — inglise keele rühma töö). Märgitud on kõik tööd, mis olemasolevate andmete põhjal on esitatud kuni 25. aug. 1939. a. Juhul, kui mõni töö siiski puudub nimestikus, palutakse sellest teatada kohe kursuste juhatajale. Tööde hinnang saab autoreile teatavaks tööde tagastamisel (kui lektorid ei ole juba varem sellest teatanud). Tööd tagastatakse läbivaatamise järele hiljemalt 1. jaanuariks 1940.

1. Aagver, Anna 1, 22	10. Arumaa, Magda V, 1
2. Adams, Salme 11	11. Audru, Hilda 8, 13
3. Aleksejev, Pelageja 4, 26	12. Enelo, Pauline 5, 23
4. Allikajaka, Amanda 4, 25	13. Freivald, Ella 4, 23
5. Allpere, J. 11, 20	14. Haldma, Hilda 4, 15
6. Alver, Julie 1, 26	15. Hubel, Johanna 5, 23
7. Annoti, Õie 3, 23	16. Ibrus, Hilda V, 5
8. Annus, M. 5, 12, 25	17. Ikmelt, Edith 4
9. Arro, Elvi 5, 13	18. Irval, Armilde 3, 13
	19. Jerkavits, Leopold 8, 23

20. Juraku, Enn 3, 13
 21. Jõerand, Hella 4, 5, 14
 22. Jürgenson, Sylvia
 V, 7
 23. Jürgenson, Taisija
 4, 21
 24. Kalm, Olga 8, 20
 25. Kalmisto, Alide V, 3
 26. Kalviste, Hele 4, 13
 27. Kannike, Alma 5
 28. Kapten, Linda 3, 18
 29. Kaur, Hedvig 12, 22
 30. Kiis, Martin 3, 20
 31. Kiisk, Adalbert 3
 32. Kipper, Valeria 1, 3,
 4, 21
 33. Kivilaid, Aadu V, 7
 34. Klaad, Berta V, 4
 35. Kliimre, Anni 3, 25
 36. Koch, Armilde 3, 26
 (ja praktiline töö)
 37. Kont, Helene 11, 22
 38. Koppa, Aug. 3
 39. Korodi, Helene 3, 14
 40. Koop, Heinrich 5, 27
 41. Koskel, M. 3, 26
 42. Krull, Helmi 15
 43. Kuk, Albert 3, 5
 44. Kull, Aado 24
 45. Kurs, Elsa 5, 23
 46. Kustavus, Nelly 5
 47. Kõivomägi, Anna 3,
 26 (ja praktiline töö)
 48. Laats, Melanie V, 3
 49. Laheveer, Joh. 3, 23
 50. Lang, Mari 4, 21
 51. Langovits, L. 5, 23
 52. Lanno, Magda 1, 20
 53. Laur, Joh. 3, 28
 54. Leepere, Emmy 4
 55. Leht, Marta V, 4
 56. Lill, Hilja 5
 57. Leosk, Ella 1, 24
 58. Lepasaar, Salme 3,
 5, 26
 59. Leppoja, Arnold 27
 60. Liiv, Arnold 2, 14
 61. Lodi, Alide 3, 4, 5, 19
 62. Loothing, Adele 1
 63. Lunts, Elo 5, 26
 64. Lunts, Teet 11, 27
 65. Mandre, Enn 3, 4, 5,
 15
 66. Mardus, Juho 5, 20
 67. Marjak, Eduard 3
 68. Marjak, Friida 21
 69. Martma, Feliks V, 5
 70. Masing, Elss 5
 71. Meriloo, Rudolf 4, 19
 72. Merit, Hili 23
 73. Mets, Artur 3, 15
 74. Miljan, Ene 1
 75. Mitt, Paul 3, 20
 76. Murd, Johanna 3, 26
 77. Määrits, Agu 3, 4,
 11 ja kaks eritööd
 78. Mölder, Natalie 4, 20
 79. Neuman, Salme 25
 80. Niidre, Ella V, 11
 81. Nirk, Nadežda 5, 18
 82. Nõmme, Salme V, 3,
 4, 5
 83. Oberpal, Aleksei 3,
 19
 84. Oglas, Lembit 3, 13
 85. Oitmaa, Karl 3, 4, 13

86. Otsmaa, Herman 3, 5
 87. Paal, Albert 2, 20
 88. Pajula, Velvo 5
 89. Paomets, Tõnu 5, 19
 90. Parikas, Lilli 4, 21
 91. Pedaksoo, Magda 5, 26
 92. Peinar, Alide 11
 93. Peinar, Meeta V, 10, 11
 94. Pettai, Zelcsta 5, 13
 95. Piirvee, Helga 10, 25
 96. Plaan, Oskar 5
 97. Podgornõi-Raja, Erna 1, 3, 4, 5, 7, 13, 16
 98. Poolakese, Liidia 4, 23
 99. Poom, Marta 5, 26
 100. Preisman, Olga 8, 26
 101. Priimäe, Artur 3
 102. Priks, Salme 4, 13
 103. Prima, Endel 4, 19
 104. Privalov, Marie 4, 23
 105. Puudersell, Jenny 3, 22
 106. Puusepp, Ella 5, 18
 107. Puust, Juta 5, 15
 108. Pärna, Linda 4, 13
 109. Päts, Arnold 5, 27
 110. Päts, Adele 1, 26
 111. Pügi, Artur 3, 13
 112. Pügi, Loreida 3, 25
 113. Püvi, Maria 3, 23
 114. Raidaru, Reet 3, 26 (ja praktiline töö)
 115. Raidma, Ervin 23
 116. Raiküla, Aide 1, 17
 117. Rand, Ann 3, 24
 118. Raudsepp, Elise V, 5
 119. Raudsepp, Linda 4, 13
 120. Rebase, Salme V, 5
 121. Rei, Marta V, 3
 122. Reigi, Anne 1, 13
 123. Riikmaa, Margarete V, 3
 124. Riipulk, Helmi 4, 13
 125. Rinne, Anni 3, 26 (ja praktiline töö)
 126. Roomets, Alide 5, 20
 127. Roop, H. 5, 27
 128. Rosin, Alfred 3
 129. Ruud, Ellen 2, 26 (ja praktiline töö)
 130. Ruud, Franciska 10, 13
 131. Ruul, A. 3, 28
 132. Rätsep, Hildegard 4
 133. Saar, Eliise V, 5
 134. Saar, Jüri 5, 19
 135. Saare, Eustachius 1, 27
 136. Saare, Jaan 4, 28
 137. Saarend, Anton 1
 138. Salu, Liis 5
 139. Sarn, Marie V, 1
 140. Seeger, Olga 3
 141. Seppel, Albert 4
 142. Sibul, Elsa 3
 143. Siim, Kseenia 1, 25
 144. Sokk, Helene 3, 5, 13
 145. Suigu, Mall 5, 17
 146. Sutt, Jakob 3, 28
 147. Sõmer, Hilda V, 3, 4, 5

148. Taba, Ida (Valgjärve) 5, 26 (ja praktiline töö)	168. Ulpus, Vilhelmine 4, 26
149. Taba, Ida (Vastse-Kuuste) 4, 26 (ja praktiline töö)	169. Usai, Erna 5, 13
150. Tarkpea, Linda 5, 23	170. Uustalu, Jüri 3, 5, 11, 18
151. Teemägi, Vilhelmine 4	171. Vaas, T. 5
152. Tein, Ljubov 19	172. Vaher, Marie 8, 21
153. Teng, Alma 3, 13	173. Vahuri, Ain 5, 13
154. Tiits, Arnold 3, 5, 15	174. Vahuri, Leeni 4, 26
155. Tikk, Arvo 5, 20	175. Vaiksalu, Endel 4, 13
156. Tikk, Elss 3, 23	176. Vainola, Artur 3, 19
157. Titov, Feodor 3, 27	177. Valdmaa (Nurm), Freida, 3, 25
158. Toime, Hilda 3, 24	178. Valge, Peeter 2, 23
159. Toom (Karu), Maria 5, 13	179. Varik, Koidula 9, 10, 22, 25
160. Toomsalu, Aime 9	180. Vihmand, Liisa 5, 26 (ja praktiline töö)
161. Tootsi, Hilda 5, 23	181. Viikmaa, Aliide 23
162. Tuisk, Joh. 3, 20	182. Viires, Aliide 3, 19
163. Tuuling, Ellen 4, 20	183. Vilismäe, Juh. 4, 28
164. Tõrva, Arnold 3, 13	184. Viljari, Helle 4, 13
165. Tänav, Priidu V, 5	185. Viljus, Hilda 4, 16
166. Tõlp, Marta 5, 22 ja „Aabitsa-kursuse käsitlemine“	186. Võhandu, Liis 4, 5, 26
167. Ulpus, Anton 3, 19	187. Värss, Salme 4
	188. Õunapuu, Lilli 5, 23.

Iseseisvatest töödest 1939./40. aastaks.

A. Üldisi korraldusi.

Kursuste täielise lõpetamise üheks eelduseks on iseseisvate tööde täitmine 1939./40. a. kestel järgmistel alustel:

1. Kursuslased, kes võtsid osa I ja II kursusest 1938. ja 1939. a. ja esitasid enne 25. aug. k. a. vähemalt kaks iseseisvat tööd (inglise keele rühmas ühe töö), täidavad II ja III kursuse vahel vähemalt ühe

töö, valides selleks teema alljärgnevast nimestikust, kas I või II osast.

2. Kursuslastel, kes esitasid 1939. a. vaid ühe töö või kes ei ole seni tööd üldse esitanud, tuleb 1939./40. a. jooksul täita kaks tööd — üks üldpedagoogilisel või kasvatuspsühholoogilisel teemal, teine — oma rühma töö alalt (inglise keele rühmas asendub teine töö eksamiga järgmisele astmele pääsemiseks). Teemasid võib valida niihästi 1938. a. kui ka alljärgnevast 1939. a. nimestikust. 1938. a. teemad ühes tööjuhatastega olid avaldatud kursuste „Teadetes“ 1938 — nr. 4, mida võib kursuste juhatajalt veel saada.

Märkus: Kui mõnel kursuslasel on tehtud 1938./39. a. üks suurem kordaläinud töö, siis võidakse tunnistada see töö piisavaks 1938./39. a. normi täitmisel. Sel puhul tuleks 1939./40. a. sooritada iseseisev töö p. 1 kohaselt.

3. Kursuslased, kes 1938. a. ei võtnud osa kursustest, täidavad 1939./40. a. jooksul samuti kaks tööd.

4. Iseseisvad tööd esitatakse hiljemalt III kursuse alguseks 1940. a. (saata kursuste juhatajale).

5. Miinimum-nõuded töö rahuldavaks tunnistamiseks on esitatud allpool teemade ja tööjuhataste juures.

B. Iseseisvate tööde teemad.

I osa.

1. Milliste eduka õppimise reeglite vastu eksivad õpilased?

Reeglid ilmuvad koguteoses „Loenguid ja kokkuvõtteid“ II, peatükis „Õppimistehnika“. Andmeid tuleks koguda vähemalt ühe klassi kohta kas sellekohase kirjatöö abil või suuliste läbirääkimiste põhjal, mida õpetaja ise protokollib kokkuvõtlikult võimalikult kohe pärast läbirääkimiste lõppu. Ära märkida tuleb ka kodused või internaadi õppimistingimused õpetaja

enese tähelepanekute järgi, kuna temal, pärast üksikasjalisemat tutvumist õppimispsühholoogiaga võib mõndagi silma paista, mis õpilaste või nende vanemate andmetes puudub.

Töö peaks sisaldama: 1) näiteid tüüpilisemate ja tähelepanuväärsemate tingimuste kohta (aja säästmiseks võib lisada vastavates kohtades otse väljalõikeid õpilaste kirjeldustest või oma protokollidest); 2) arvulisi kokkuvõtteid tingimuste sageduse kohta, mis seda võimaldavad, nagu vaikne või kärarikas ruum, halb või hea valgustus, kordamiste jaotamine või kuhjamine jne.); 3) ettepanekuid, mida tuleks esijoones teha antud klassi õppimisviljakuse tõstmiseks ja tähelepanekuid nende mõjust, niipalju kui see ilmneb töö aruandmise ajaks.

2. Kas õpilasel N. on tõesti halb mälu?

Nii mõnigi kord juhtub, et õpilase puudulikus edasi jõudmises arvatakse süüdi olevat õpilase nõrk mälu. Lähemal uurimisel selgub sagedasti, et on tegemist teisiti suunatud huvidega või õpilase üldise ebakohanemisega. S. o.: mitte igakord ei ole põhjuseks parandamatu, „sissesündinud“ nõrkus — mälu puudulikkus, — vaid õpilane vajab teissugust kohtlemist. Lõpliku otsuse tegemine vajab paljudel juhtudel eriteadlaste kaastööd (kutsevaliku nõuandlates jne.), kuid ka õpetajale jääb siin mõndagi teha.

Ülesanne on rahuldavalt sooritatud, kui on kirjeldatud: 1) asjaolud, millelele on rajatud otsus nõrga mälu kohta ning üldised andmed õpilase kohta — vanus, klass, lühidalt iseloomustatud tervislik seisukord ning kodused olud; 2) tähelepanekud ja katsed, mis korraldatud mainitud väite kontrollimiseks; 3) järeldused neist tähelepanekuist ja katsetest õpilase mälu kohta; 4) ettepanekud õpilase edaspidise kasvatuse kohta ühes tähelepanekutega nende mõju kohta (niipalju kui see ilmneb töö äraandmise ajaks).

Üksikasjalisemad näpunäited, eriti p. 2. nimetatud vaatluste ja katsete kohta ilmuvad loengute kokkuvõttes, peatükis: „Individuaalsed erinevused ja nende määramine“.

E. B a k i s (Tartu, Pargi 1-2).

3. *Minu rühmatöö praktikast.*

Kuigi teema nõuab eeskätt õpilaste rühmatöö tegeliku korralduse kirjeldust, ei oleks liigne tuua alguses rühmatöö pedagoogilised alused, kasutades ka kirjanoduslikke allikaid.

Tegelikus osas, mis võib piirduda teatava aine ja klassiga või haarata küsimust laiemalt, — nii kuidas tegelikult töötatakse, — tuleks näidata rühmade moodustamisviisi, kirjeldada töötamisviisi välisest ja meetoodilisest küljest, anda töötulemuste hinnang.

Peale selle tuleks vaadelda üksikute õpilaste käitumist ja töötamisviisi rühmatöös (kes püüavad juhtida? kes on passiivsemad? omavaheline läbisaamine? suhted teiste rühmadega? jne.).

Vaatlusi toimetada 2 järgus: 1) üldisi tähelepanekuid, mis võimalikult kohe protokollitakse erivihku; 2) rühmade tegevus minutiprotokollina. Selleks korraldatatakse töö nii, et õpetajal ei tuleks tunni kestel mingisuguseid seletusi anda, — ta vaid vaatlaks terve tunni ja protokolliks oma tähelepanekuid iga minuti järele. Õpilasi protokollis nimetada ainult eesnimega või koguni varjunimega. Üldist vaatlust jätkatakse kogu aeg; minutiprotokollimist teha 2—3 korda õppeaasta kestel, — üks kord enne jõule, 1—2 korda pärast uut-aastat. Protokollid ja vaatlusvihud lisatakse materjalina tööle, kokkuvõtted ja tõlgitsused nendest aga kuuluvad töö põhiossa.

Töötulemuse on soovitatav illustreerida õpilaste töödega ja fotodega.

Kirjandust: Joh. Käis, Isetegevus ja ind. tööviis. E. Köhler, Aktiivsuspedagoogika.

4. Psühholoogilised vaatlused ühes klassis.

Selle töö jaoks võiks kasutada: 1) Joh. Käis. Vaatluskava õpilase individuaalsuse tundmiseks. „Töökool“. Hind 15 snt.

2) Sama. Õpilase individuaalsuse vihik. Hind 10 snt.

Mainitud vihkudes on antud ka üksikasjalikumaid seletusi vaatluste korraldamiseks.

Sellele lisaks tuleks vaadelda klassi 2—3 korda minutiprotokollide valmistamiseks, nagu eelmises tööski. Sobivad tunnid selleks oleksid joonistamine, vaba kirjand või mõni iseseisev (kontroll)töö ühes või teises aines, et õpetaja võiks täiesti segamata vaadelda.

Töö sellele teemale sisaldaks vaatlustöö üldise kirjelduse ja kokkuvõtted vaatlusmaterjalist. Kokkuvõttes peaks selgitama, kuidas aitab vaatlustöö paremini tunda ja mõista õpilasi, eriti „murelapsi“. Ka lahendamata jäänud küsimused ühe või teise õpilase käitumise suhtes tuleks esitada töös.

Tööle lisatakse vaatlusvihud, protokollid ja muu toores materjal. Fotod lastest — klassist — on soovitatavad.

5. Intelligentsuse-testi ja õpetaja hinnangu võrdlus.

Töö mõte on selles, et harilikult testide tulemused ei ühti õpetaja hinnanguga, mis tehakse pideva koolitöö ja -elu põhjal. Lahkumineku vajavad lähemat uurimist ja selgitust.

Eelharjutusena tööle tehtagu mõnes aines õpetaja hinnangu ja kontrolltesti võrdlus, näiteks 1. poolaasta lõpus (võib ka hiljem korrata). Reastada õpilasi teadmiste järgi on palju kergem kui reastamine tähelepanu täpsuse ja püsivuse, mõtteselguse ja kombineerimisvõime järgi (seda just mainib teema, sest Koskenniemi-Käisi testis on töö nr. 2 — tähelepanu, nr. 1 ja 3 — mõtteselguse ja nr. 4 — kombineerimisvõime selgituseks).

Et õpetaja suudaks reastada oma klassi õpilased tähelepanu, mõtteselguse ja kombineerimisvõime poo-

lest, tuleb õpilasi ses suhtes pikemat aega vaadelda. Selleks on soovitatav kasutada eelmises töös mainitud „Vaatluskava“ ja „Õpilase individuaalsuse vihikut“.

Kui klass on suur (üle 30 õpilase), siis tuleb reastamine järk-järgult teostada.

Esiteks jagada õpilased vaadeldava omaduse poolest 3 või 4 rühma (väga head-tublid-arenenud, head, keskpärased, nõrgad-arenematud).

See saavutatud, tuleb vaadelda iga rühma õpilasi eraldi ja neid võrrelda, et oleks võimalik teostada reastamine täpsemalt.

Esimene, 3—4-astmeline rühmitus tuleks teostada 1—2 kuu jooksul, teine — võimalikult 1. poolaasta lõpus. Esialgset reastust kontrollida veelgi edaspidises. Töö lihtsustamiseks võib ka mõtteselguse ja kombineerimisvõime määramine liita üheks ülesandeks.

Test tuleks sooritada mitte enne kui veebruaris. Testi täpne juhatuskiri on saadaval koos testiga ja temast tuleb kinni pidada.

Testi ja vaatluste võrdlus, lahkuminekute selgitamine (tarbe korral täiendavate vaatluste abil) oleks töö viimane järk. Näide võrdlevast diagrammist leidub „Õp. Lehes“ 1939 — nr. 12.

Vaatlusmaterjal ja testivihud lisatakse töö juurde.

Testiks kasutada: M. Koskenniemi—J. Käis. Intelligentsuse-test 9—11-aastastele (vormid A ja B). Juhatuskiri õpetajale eraldi. Mõlemad saadaval „Töökoolis“. Testi hind 5 senti, juhatuskiri 10 senti.

Kirjandust: M. Koskenniemi. Intelligentsuse uurimise meetodid. Hind 3 kr.

Joh. Käis. Isetegevus ja ind. tööviis. (Peatükk testidest.) Hind 3 kr.

6. Vähemalt 3 õppejutu ehk arutluse protokoll õpilase väljenduste analüüsiga.

Töö eesmärgiks on selgitada küsimust, kuidas õppejutt võimaldab individuaalset, isikupärast väljen-

dust, arendab seda võimet, peegeldab õpilaste huvisid, loob klassis ühise töömeeleolu, paneb õpilasi mõtlema sügavamalt kui see on võimalik õppeküsimumuse abil jne.

Ideaalne oleks õppejutu stenografeerimine. Kuid sellele on vähe lootusi ja toimida tuleks järgmiselt:

Protokollijaks ei saa olla õpetaja — õppejutu juhtija. Seda peab tegema teine isik, soovitatav oleks muidugi kaasõpetaja, kuid võib ka kasutada mõne teise, õpilastele siiski mitte võõra isiku abi.

Enne uurimisprotokolli koostamist tuleks vähemalt 2 eelprotokolli valmistada, et tööga harjuda.

Töös võib olla mitu eri sihti; näiteks:

1) uuritakse õppejuttu ühes ja samas klassis, ühes ja samas aines (nooremal astmel koduloolises vaateõpetuses, vanemal astmel näit. kirjandusliku pala käsitlusel jne.).

2) õppejutt teostatakse küll ühes ja samas klassis, kuid eri aineis;

3) õppejuttu uuritakse ühes ja samas aines, kuid eri klassides.

Võib piirduda ka ainult ühe sihiga.

Igal juhul peavad õppejutu juhtijaks, samuti ka protokollijaks ikka ühed ja samad isikud olema.

Samuti tuleb saavutada olukord (eelharjutuste abil), et lapsed esineksid täiesti rahulikult, loomulikult ega tunneks selles mingit „katset“.

P. 1. mainitud juhul protokollitakse õppejutt pike-mate vaheaegade järele (sügisel, talvel, kevadel). P. 2 ja 3 kirjeldatud töökorraldusel toimub protokollimine võimalikult väiksemate vaheaegadega, kuid protokollimist on soovitatav hiljem korrata.

Protokollide analüüsil peetakse silmas tööjuhatuse alguses mainitud vaatekohti. Peale selle pööratakse tähelepanu ka üksikute õpilaste kujutlus- ja sõnavara, fantaasiale ja teistele iseloomu omadustele, nii palju kui need ilmnevad õpilaste väljendustes.

Protokollid lisatakse kokkuvõtte juurde. Foto klassist õppejutu ajal (mitte protokollimise ajal) on soovitatav.

Kirjandust: J o h. K ä i s. Isetegevus ja ind. tööviiis. — B. R e a. Õppejutt ühenduses individuaalse tööviiisiga. Kasvatus 1938 — nr. 7.

Joh. K ä i s (Tartu, Tähe 77-3).

II osa.

Eesti kirjandus.

1. Kahe reaalineline pala käsitus.

Õpetaja valigu iseseisvalt kaks reaalinelist pala ja kirjeldagu üksikasjaliselt, kuidas ta neid klassis käsitles. Kui õpilased tegid nende palade käsitlemisel ka kirjalikke töid, siis esitatagu mõni iseloomulikum töö näitena.

2. Kirjalikke tööülesandeid kirjandustoodete käsitlemisel.

Tegeliku koolitöö alusel kirjeldada, missugused kirjalikud tööülesanded on antud ühe klassi õpilastele lugemispalade ja luuletuste käsitlemisel ühe veerandaasta jooksul. Iga kirjandustoote puhul olgu esitatud õpetaja poolt antud tööjuhatused, s. o. ülesanded, küsimused ja kirjandite teemad. Referaadile lisatagu näitena paari õpilase kirjalike tööülesannete vihikud.

Õpetajad, kes kirjutavad eesti kirjanduse alalt antud teemadel, pidagu silmas, et referaat oleks vähemasti 6—8 vihiku-lehekülge suur. Üldisi teoreetilisi küsimusi käsitledagu töös võimalikult vähe, pearõhk aga pandagu isiklikele tähelepanekuile ja käsitusvõtteile.

Kirjandust: Loenguid ja kokkuvõtteid I ja II. Joh. Käis. Uusi teid algõpetuses IV, 1. osa: R. Reiman, E m a k e e l.

K. M i h k l a (Tallinn, II gümnaasium, Vabaduspuiestee 2).

Eesti keeleõpetus.

Kõik eelmise aasta teemad eesti keeleõpetuse alal jäävad edasi kehtima.

Uusi teemasid:

1. *Lauseliigendus ja selle käsitus algkoolis.*

Nim. töö kohta olgu märgitud järgmist:

1. Lauseliigenduse ulatus on fikseeritud algkooli õppekavades.

2. Nim. teemat tuleb käsitleda üksikute lauseliikmete kaupa, kusjuures analüüsitav lauseliige tuleb alati esile tõsta vähemasti kümnes näidislause.

3. Iga lauseliikme puhul lühidalt näidata ka, kuidas seda selgitada (resp. on selgitatud) õpilastele.

4. Töö lõppu tuleb lisandada vähemasti 25 lauset (või 25 lausest koosnev seotud pala), mille liigendada oskus on normaalselt saavutatav algkooli 6. klassis. (Nim. lausete valimik tehakse õnnestumise korral trüki teel kättesaadavaks kohe kõigile sellest huvitatuile.)

5. Töös tuleb iga uue lauseliikme juurde asuda progressiivselt, s. o. analüüsitavas lauses tohib olla üks uus tundmatu ja näidatud kindel seos ühe või mitme juba tuntud lauseliikmega.

6. Töö pikkus u. 20 kvartlehekülge.

7. Käsiraamatuina kasutada:

1. Muuk—Tedre: Lühike eesti keeleõpetus II.

2. Muuk—Mihkla: Eesti keskkooli-grammat. IV.

3. A. Kask — A. Vaigla — J. V. Veski: Lauseõpetus.

4. Joh. Aavik: Eesti õigekeelsuse õpik ja grammatika (eriti lk. 120—145).

5. L. Kettunen: Lauseliikmed eesti keeles.

H. R a j a m a a (Lihula).

2. *Kirjavigade uurimine.*

Registreerida õpilaste kirjavead ühe õppeaasta jooksul (vähemalt ühes klassis).

Tööjuhenditeks võtta „Kooliuuenduslases“ 1937 — nr. 10 avaldatud kava (sama kava oli trükitud ka 1938. a. kursuste „Teadetes“ nr. 4).

3. *Kohaliku (minu ametikoha) murde erinevused kirjakeelest ja võitlus nn. murdevigade vastu meie koolis.*

Tööjuhend.

1) Anda süstemaatiline (s. t. grammatilises süstemis esinev) ülevaade olulistest murdekeelendeist (kirjakeelega võrreldes).

2) Esitada nende erinevuste kaotamise töövõtted ning murdevigade tõrjevahendid (vt. vastavat nõuet „Algkooli õppekavades“ — Tallinn, 1937, lk. 18).

3) Selgitada tulemusi sel alal (mitmendal õppeaastal ja mis võtete varal — peamiselt — jõuavad õpilased nõutavale tasemele, s. o. kohanevad kirja-keelega ning kodunevad selles.

4. *Korrelatsioon õpilaste intelligentsuse ja õigekeelsuse taseme vahel.*

Tööjuhend.

1) Korraldada õpilastele intelligentsuse-test vähemalt ühes klassis (3.—6. kl.) ja reastada õpilased selle testi tulemuste paremuse järjekorras. 3.—4. kl. võib tarvitada M. Koskenniemi — J. Käisi teste (vt. I töö nr. 4); 5.—6. kl. tuleb lasta jätkata testi nr. 1 (vastand-test) iseseisvalt, võttes kogu testi nr. 1 kestuseks 6 min.

2) Needsamad õpilased reastada vähemalt ühe õppeaasta kirjandite ja etteütluste õigekeelsuse alusel paremuse järjekorras.

3) Saadud andmeist koostada võrdlust võimaldav ülevaatlik tabel (diagramm).

4) Uurimisainestik (testid, kirjalikud tööd) lisandada.

5. *Diktaadi didaktilis-metoodiline rakendus algkoolis.*

Tööjuhend.

1) Kõik võimalikud diktaadivormid tööolude kohaselt välja töötada.

2) Iga diktaadi varianti katsetada vähemalt ühes klassis (3.—6. kl.) 3—4 korda.

3) Katse põhjal järjestada kõnesolevad töövõtted metoodilise eelistatavuse järjekorras ja põhjendada järjestust.

4) Lisandada töömaterjal.

6. *Korrelatsioon ortograafia ja kirjatehnika vahel.*

Tööjuhend.

1) Reastada õpilased vähemalt ühe õppeaasta kirjalike tööde andmeil:

a) õigekirja taseme paremuse järjekorras;

b) kirjatehnika (käekirja korrektsus, selgus, puhutus jne.) nõuete eelise järjekorras.

2) Lisandada töömaterjal.

A. Vaigla (Tartu, Kevade t. 3).

Reaalainete rühm.

1. *Minu kodukoha (kooli ümbruse) loodus aasta-aegade vahetusel.*

Töö aluseks on õpilaste ilma- ja fenoloogilised vaatlused õppeaasta jooksul. Ilmavaatlusi toimetagu eskätt 5. (6.) õppeaasta, fenoloogilisi vaatlusi 3. (4.) õppeaasta õpilased. Kuid piisavaiks võib pidada ka 3.—4. õppeaasta järjekindlaid vaatlusi.

Õpetaja teeb vaatlusist üldise kokkuvõtte, mis annaks iseloomustava pildi ilmastikust ja looduse elu muutusist vaatlusperioodil. Kui võimalik, võrreldagu vaatlusandmeid endiste aastatega. Kokkuvõtte juurde lisatakse 2—3 õpilase vaatlused, seinavaatlustabeleid (või jäljendusi neist), fotosid, jooniseid jne.

Vaatluskavad võib õpetaja ise valmistada, kuid võib kasutada ka trükitud kavu [näit. Joh. Käisi vaatluslehed „Kodukoha looduse elust“ (3.—4. õppeaastale), „Loodusesõbra vaatlusvihud“ nr. 1 (4.—5. õppeaasta), nr. 4 (5.—6. õppeaasta) jt.].

Joh. Käis.

2. Vähemalt kahe loodusloo teema põhjalik läbitöötus.

Üheks teemaks võetagu üksik loom, taim, kivi-
liik jne., teiseks — üldisema sisuga teema,
näit. väikeste loomade varjupaigad, veekogude külmu-
mine (III kl.), looduskaitse — kas peamiselt loomade
või taimede seisukohalt (IV kl.), kahjureid aias, umb-
rohud jne.

Kokkuvõttes on soovitatav selgitada, mis määral oli
võimalik töös rakendada kursustel soovitatud metoo-
dilisi võtteid — vaatlusi, õppekäike, tööjuhatusi jne.
Samuti on väärt märkida, missuguseid raskusi esines
õpetajal oma töös, missuguseid rahuldavaid tulemusi
andis töö, millega ei jäänud õpetaja oma töös rahule
jne.

Ka on soovitatav märkida aine läbitöötamiseks kulu-
tatud aeg, töös tarvitatud õppevahendid, õpik, tööjuha-
tused, saateaine jne. Väärtuslikumaks küljeks oleks
kokkuvõttes õpetaja omad põhjendatud töövõtted, ar-
vestades klassi koosseisu, kooliümbrust, aga ka oma
isiklikke huvisid.

Kokkuvõtte juurde lisatakse 3—4 õpilase tööd,
tahvlijooniste skeeme, fotosid õppekäikudest, vaatlus-
esemeist, mudeleist, katseriistadest jm.

A. L i n t (Tartu, K. A. Hermanni 1—2).
J o h. K ä i s.

Algõpetuse rühm.

1. Minu töökava üldõpetusena.

See töö teataval määral sarnaneb töökavaga, mida
nõutakse õpetajailt õppeaasta alguses. Kuid erinevus
oleks selles,

1) et töös ei ole nõutav jaotus otse kuude ja näda-
late järgi, vaid iga teema juures märgitakse ainult
käsitluse kestus päevades;

2) samuti näidatakse iga teema alaosade juu-

res, kui palju aega nendele määratakse (näit. õppejutt 30 min., arvutamine 1 t. jne.);

3) alaosadele antakse küllalt täpne sisu (lugemispala pealkiri, harjutusülesanded, arvutuse arvuvald, ülesannete tüübid jne.).

Töö välise vormina oleksid soovitatavad kõrvu asetatud lahtrid üksikute ainealade jaoks. Liitklassides antakse 2 klassi töökava kõrvuti.

2. *Kahe-kolme üldõpetusliku teema üksikasjalik käsitus ühes õppejutu protokolliga ja 2—3 õpilase töödega.*

Teemade käsitluse laad võiks olla umbes sama, nagu kursuste loenguil (vt. „Kasvatus“ 1938 — nr. 8 jj.). Üksikute töövõtete ja -ülesannete esitus üldskeemina on soovitatav nii üksikklassis kui liitklassis. Eriti soovitatav on selgitada järgmisi küsimusi: siht ja ülesanded, mida tahetakse saavutada; millest need on tingitud (kooliümbrus, õppekava, õpilaste huvi jne.), üksikute õppeainete sidumine ja käsitus; töövahendid jm.

Kirjandust üldõpetuse alalt: Loenguid ja kokkuvõtteid I. — Uusi teid algõpetuses II. — Teel töökoolile I, II, VI. „Kasvatus“ 1938 — nr. 8—10, 1939 — nr. 2. „Kooliuuenduslane“ 1938 — nr. 8.

3. *Korrutustabelis esinevate korrutusjuhtude reas-tamine nende raskuse järjekorras.*

Kõigepealt tuleb valmistada paljundatult järgmine tabel ($\frac{1}{4}$ poogna suurusel lehel; tabelis ei ole korrutisi alla 10 ja korrutisi 10-ga).

3·7=	6·4=	3·8=	9·5=	5·4=	6·5=	2·5=	3·4=
5·5	2·6	9·6	7·7	7·6	8·2	5·7	4·9
8·6	7·5	6·6	3·5	2·8	4·7	7·3	6·8
2·9	9·3	3·9	8·7	9·2	9·4	3·6	5·2
7·8	8·9	8·4	5·3	6·7	7·9	8·5	
6·2	4·4	5·8	4·8	5·6	4·5	6·3	
4·6	6·9	4·3	2·7	9·8	9·7		
9·9	8·3	7·4	8·8	7·2	5·9		

(Paljundamisel paigutada kõrvuti vaid 4 „tulpa“.)

a) Õpetaja enda hinnang. Õpetaja jaotab oma arvamise järgi kõik korrutusjuhud selles tabelis 3 rühma: (2.—3. kl. õpilastele) kerged, keskmised, rasked. Igas alarühmas määrata veel omakorda raskusjärjekord. See tehtud, reastatakse ja nummerdatakse kõik korrutusjuhud, alates kõige kergemaga (1).

b) Katsed õpilastega on soovitatav korraldada: 1) III ja IV klassiga sügisel koolitöö alguses, 2) II klassiga kevadel õppetöö lõpus. Katsest osavõtjaid olgu mitte alla 30 (s. t. väikese õpilaste arvu puhul korraldatakse katse kahes klassis).

Katseks antakse ülaltoodud tabel õpilastele täitmiseks kätte (s. t. neil tuleb kirjutada kõik korrutised omale kohale). Peale selle märkigu õpilane iga korrutise järel r-tähega tema arvamisel rasked ja k-tähega kerged korrutamised. Keskmise raskusega juhud jäävad märkimata. Kõik vastused kirjutatud, märkigu õpilane allakriipsutamisega veel 3 kõige raskemat ja kolm kõige kergemat juhtu.

Kergeks võib õpilane pidada korrutamist, mis ei nõua peaaegu sugugi mõtlemist, keskmistel juhtudel tuleb pisut mõelda, rasked juhud nõuavad rohkem järelemõtlemist.

Õpilaste töödes hinnatakse kõige kergemad (allakriipsutatud) juhud 1 punktiga, kerged 2, keskmised 3, rasked 4 ja kõige raskemad 5 punktiga. Kõigi õpilaste tööde üldkokkuvõttes saadakse iga korrutusjuhu jaoks erinevad punktide summad, mis võimaldavad korrutuste reastamist.

Kokkuvõtte hõlbustamiseks kirjutada kõik juhud kindlas järjekorras tulbana; selle kõrval punktide arv üksikute õpilaste tööst:

2·5 — 1 2 1 2
 2·6 — 2 1 3 2
 2·7 — 3 2 2 1

Võrrelda õpetaja enda ja õpilaste tööst saadud reastust, samuti üksikute klasside tulemusi. Missuguste juhtude kohta hinnangud kõige rohkem erinevad? Ühtivad?

Korutusjuhtude lõplik reastus katsete keskmiste tulemuste põhjal.

4. *Missuguseid ülesandeid koostavad minu õpilased ise?*

Töö eesmärgiks on ligemalt uurida neid tekstülesandeid, mida lastakse õpilasil endil õppetunnis koostada. Selleks kasutagu õpetaja 1.—3. õppeaastal keskmiselt 1 tund aega kuu kohta, korraga umbes 20 min. Vaatlustöö puhul kirjutab õpetaja klassitahvlile mõne kahetehtelise abstraktse ülesande, näit. $5 + 8 - 3$; $2 \cdot 6 + 8$ jne., vastavalt klassi arvutusoskusele. Õpilaste ülesandeks on sõnastada antud ülesanne mitmel viisil. Õpetaja ei anna selleks ühtki näidet ega juhatust. Et õpilased siiski tööga toime tuleksid, on vaid tarvis igapäevases töös õpilasi harjutada seesuguste ülesannete koostamises. Kui on 3—4 erinevat teksti antud ülesandele koostatud ja seletatud, lastagu õpilasil endil hinnata esitatud ülesandeid paremuse järjekorras. Siis annab õpetaja uue ülesande jne.

Õpilaste sõnastatud ülesandeid püütagu võimalikult täpselt üles kirjutada.

Minimaalselt tuleb esitada 16 isesugust ülesannet, igaüks 2—4 õpilase sõnastuses.

Õpetaja enda kokkuvõtlik seletus ja töötulemuste hinnang on soovitav.

5. *Eluläheduse nõudele mittevastavaid ülesandeid matemaatika tööraamatuis (ülesannetekogudes). 1.—3. õppeaastal.*

Leida praegu koolides tarvitatavaist tööraamatuis-ülesannetekogudest vähemalt 50 ülesannet, mille kohta tuleb arvata, et nad ei ole elulised ega sisalda loomulikku põhjust arvutamiseks.

Ülesanded olgu võimalikult mitmesugused oma tüübilt ja sisult. Iga näite järel märgitagu ka allikas, kust ülesanne võetud. Lühike motiveering esitatud näidetele on tarvilik.

6. *Matemaatika-ülesandeid koduloo teemadel.*

Et näidata matemaatikaõpetuse seost koduloo teemadega, selleks koostatagu vähemalt 8-le vabalt valitud teemale, igaühele 4—5 ülesannet (1. või 2. õppeaastal), püüdes teostada ka eluläheduse nõuet. Ülesanded rühmitada teemade ja õppeaastate järgi.

J o h. K ä i s.

Käsitöö.

Eesti keeleõpetuse teemad vt. lk. 13, p. 2—15.

N a i s k ä s i t ö ö.

Puudusi ja raskusi tütarlaste käsitöö õpetamisel algkoolis.

Töö tuleks kirjutada oma isiklikkude kogemuste põhjal.

Lisaks praktiline töö, väljaspool lōikes A selgitatud tingimusi iseseisvate tööde kohta:

Valmistada kolme liiki õppevahendeid järgmisest nimestikust: padjapüüri kinnis, kandid, kogu pesunōōpe, Muhu värvide kogu, kogu otstarbekohaseid kindalōngu, voodipesu materjale, palistused ja õmblused, kogu kindakirju, kogu vōōkirju. Kindakirjade, kui ka muude mustrite kogu peaks sisaldama u. 15 eri mustrit; kinda- ja vōōkirjade mustrid olgu värviliscd, kinnitatud 5—6-kaupa kartongalusele. Lōngadekogudes olgu 10—12 eri värvi ja 3—4 eri liiki. Voodipesu kogu peaks sisaldama 6—8 eri riidesorti.

L. P ä r l (Tallinn, Ōpet. Seminar, Vene 31).

A. A r a s t e (sama aadress).

M e e s k ä s i t ö ö.

Minu katseid ja kogemusi tööjuhatusete (tōōlehtede) rakendamisel tōōõpetuses.

Selleks tööks vajalised seletused antakse „Kooli-
uuenduslases“ nr. 5 (ilmub 22. sept. s. a.), sest siia ei
saa paigutada tabelit ja joonist.

H. V a m m u s (Tallinn, Vabriku 24-1).

Inglise keel.

(Väljaspool lõikes A esitatud tingimusi.)

R ü h m V — A: Home Reading for 1940:
„Pride and Prejudice“ by Jane Austen. — 2. „Gulliver's
Travels“ by Jonathan Swift.

Neid raamatuid võib saada Akadeemilisest Koope-
ratiivist, Tartu.

H. C. C. H a r r i s (Tartu, Ülikool).

R ü h m V — B:

1. *Lektüür*. Läbi töötada järgmised raamatud:
Kenneth Grahame, *The Wind in the Willows*
(„Loodus“);

John Buchan, *Prester John* („Kool“);

R. D. Blackmore, *Lorna Doone* („Noor-Eesti“).

2. *Grammatika*. Põhjalikult läbi töötada inglise
keele grammatikakursus, selleks kasutades ühte järg-
mistest raamatutest:

K. Bruus, *Inglise keele grammatika* („Loodus“);

M. Simre (Simtman), *Praktiline inglise keele
grammatika harjutustega* („Kool“).

V a s t u v ö t u e k s a m 1940. a.: a) sõnavaradest
ülalnimetatud raamatute piirides; b) etteloetud jutus-
tuse parafras; c) tõlge eesti keelest inglise keelde.

R ü h m V — C:

1. Läbi töötada: W. Ripman, *A Second English
Book* (niihästi tekst kui ka harjutused).

V a s t u v ö t u e k s a m 1940. a.: a) sõnavaratest
Ripman I ja II piirides, kusjuures aktiivne sõnavara
peaks olema umbes 1500 sõna piirides (J. Silvet, *Ing-
lise keele põhisõnavara*; b) grammatilisi muundushar-

jutusi Ripmani mõlemas osas antud vormide piirides; c) foneetiline transkriptsioon (Ripman I lisas antud hääldamisõpetuse piirides).

J. Silvet (Tartu, Riia mnt. 6).

II kursusest osavõtjate nimestik.

Nimestikku on võetud vaid need kursuselased, kes on tagastanud oma osavõtukaardi; see annab õiguse ilma ümberregistreerimiseta võtta osa III kursusest 1940. a. Soome keele õppijad on märgitud: ** — vanem rühm, * — keskmine rühm, ° — algajad). Võimalikest ebatäpsusist (ja nimemuutmisest) teatada kursuste juhatajale.

I rühm: Humanitaarsed.

1. Adams, Salme	*22. Kalviste, Hele
*2. Aia, Johanna	23. Kapten, Linda
*3. Alaots, Marta	*24. Karheiding, Joh.
*4. Alver, Julie (töötanud ka IV rühmas)	25. Kasak, Johannes
5. Arro, Elvi	26. Kerik, Helis
*6. Audru, Hilda	27. Kimeli, Ksenia
7. Eerik, Aleksander	28. Koel, Margot
8. Eerik, Johanna	29. Koern, Johanna
9. Eomõis, Helene	30. Kool, Nikolai
**10. Haldma, Hilda	31. Koppel, Richard
11. Helm, Olga	32. Korodi, Helene
*12. Hint, Linda	33. Krull, Helmi
13. Irval, Armilde	*34. Kukk, Linda
14. Jaigma, Albert	°35. Kull, Aadu
15. Jaigma, Leida	36. Kuremaa, Eduard
°16. Joasaare, Anna	°37. Kustavus, Nelly
17. Juraku, Enn	38. Kutsar, Elisabet
*18. Jõerand, Hella	*39. Küppar, Evald
19. Jürisoo, Ernst	40. Kütt, Maimu
**20. Kallas, Enda	41. Laane, Helene
21. Kallasto, Alma	42. Laar, Alice (töötanud ka V rühmas)

- *43. Laas, Erna
 *44. Laul, Jakob
 45. Lehtmets, Margarete
 46. Liiv, Aino
 47. Liiv, Arnold
 48. Lind, August
 49. Looga, Eduard
 50. Luik, Karl
 **51. Luka, Jakob
 52. Maasik, Osvald
 *53. Maaten, Jaak
 **54. Mallar, Aale
 55. Marandi, Arnold
 56. Marits, Karl
 57. Marjak, Elli
 58. Marvet, Valentin
 59. Masing, Elss
 *60. Mets, Artur
 61. Mühlbach, Edith
 62. Nahkur, Alfred
 63. Niin, Koidu
 *64. Nirk, Nadežda
 65. Nurme, Salme
 *66. Nõlvak, Gustav
 *67. Nõmme, Alma
 68. Nõmmsalu, Marie
 69. Oglas, Lembit
 70. Oitmaa, Karl
 71. Oja, Linda
 72. Ong, Ilda
 *73. Otsmaa, Herman
 *74. Palgi, Aksel
 *75. Palgi, Eduard
 **76. Palm, Johannes
 *77. Pettai, Zelesta
 °78. Piirand, Volrad
 *79. Podgornõi-Raja, Erna
 80. Priimägi, Peeter (töötanud ka IV r.)
 81. Priks, Salme
 *82. Puidak, Valter
 **83. Puusepp, Ella (töötanud ka V r.)
 84. Puust, Juta
 85. Pärna, Linda (töötanud ka III r.)
 86. Pügi, Artur
 87. Raev, Linda
 88. Raiküla, Alide
 *89. Raudsepp, Edgar
 *90. Raudsepp, Linda
 91. Reiert-Pärtel, Margarita
 92. Reigi, Anne
 93. Riipulk, Helmi
 94. Rohumäe, Roosi
 *95. Ruud, Franciska
 *96. Rätsep, Hildegard
 97. Saar, Albert
 °98. Saar, Osvald
 99. Saarend, Anton
 *100. Samma, Emilie
 *101. Seeger, Olga
 102. Sepping, Linda
 °103. Sepp, Marie
 104. Sild, Mare
 *105. Sisask, Julius
 *106. Sokk, Helene
 *107. Suigu, Mall
 *108. Suvi, Marta
 109. Taba, Rudolf
 110. Tammist, Minna
 111. Teksal, Meeri

*112. Teng, Alma	*123. Usai, Erna
113. Tiits, Arnold (töötanud ka V r.)	**124. Uustalu, Jüri
114. Tikas, Magda	125. Vahemaa, Linda
°115. Tikk, Lilli	126. Vahuri, Ain
116. Tohver, August	127. Vaiksalu, Endel
117. Toom, Maria	*128. Vainu, August
*118. Tsirk, Elmar	129. Vedam, Salme
119. Tubro, Herbert	130. Venesaar, Heldur
120. Tõrva, Arnold	*131. Veskus, Floriida
121. Tõlpus, Alma	*132. Viljari, Hele
*122. Unt, Adele (töötanud ka V rühmas)	**133. Viljus, Hilda
	*134. Värss, Salme
	135. Võormann, Salme

II rühm: Reaalained.

1. Aia, Jaan	22. Lainas, August
2. Algma, Toomas	23. Lanno, Magda
*3. Almers, Adu	24. Laul, Johannes
*4. Allpere, Juhan	*25. Lind, Julius
*5. Aruoja, Aleksander	26. Lindsalu, Evald
6. Eiber, August	*27. Lodi, Aliide
7. End, Alviine	*28. Lunts, Teet
8. Ennuvere, Aleks.	29. Lättemäe, Andres
**9. Ikmelt, Edith	30. Mardus, Juho
°10. Kaldma, Jaan	*31. Marjak, Eduard
*11. Kalm, Olga	*32. Meriloo, Rudolf
°12. Karulin, Maali	°33. Mikkal, Aleksander
*13. Keeleste, Eduard	*34. Mitt, Paul
*14. Kiis, Martin	35. Määrits, Agu
15. Kiisk, Adalbert	36. Mölder, Natalie
16. Kivi, Natalie (töötanud ka V rühmas)	(töötanud ka V r.)
17. Kool, Oskar	*37. Nugin, Paul
*18. Kukk, Albert	38. Oberpal, Aleksei
*19. Kuslapuu, Evald	39. Oras, Nikolai
20. Käppa, August	*40. Ordlik, Viktor
21. Lahi, Riho	41. Otsa, Marie
	42. Paal, Albert

**43. Pajula, Velvo	*63. Sillari, Eelar
44. Paomets, Tõnu	^o 64. Tamela, Ado
^o 45. Pelska, Joh.	65. Tarnaste, Hans
46. Plaan, Eduard	66. Tein, Ljubov
47. Plaan, Oskar	67. Tikk, Arvo
^o 48. Pooman, Alice	*68. Toomsalu, Aime
*49. Prima, Endel	*69. Tsirnask, Rein
*50. Pärtel, Anton	70. Tuisk, Johannes
^o 51. Rajamäe, Alma	71. Turp, Amalie
*52. Randloo, Kaljula	72. Tuuling, Ellen
53. Reimets, Hugo	73. Ulpus, Anton
54. Roomets, Alide	74. Vainola, Artur
55. Roonurm, Juku	75. Valgma, Aat
*56. Roots, Ott	76. Vardja, August
57. Rosin, Alfred	*77. Vares, Karl
^o 58. Ross, Karl	78. Vasar, Elmar
*59. Rütli, Aksel	79. Veimre, Alide
60. Saar, Jüri	^o 80. Vendach, Emilie
61. Saretok, Alfred	81. Viires, Alide
*62. Schmidt, Mari	82. Voites, Juhan

III rühm: A l g õ p e t u s.

1. Aagver, Anna	16. Greinert, Margarethe
*2. Adson, Anna	17. Haldna, Ive
*3. Aksel, Elise	18. Haljaste, Aliide
*4. Allikajaka, Amanda	19. Haring, Jaan
^o 5. Alu, Alma	^o 20. Helomäe, Jakobine
^o 6. Annioti, Õie	21. Hernits, August
7. Annus, Mari	*22. Hiir, Salme
8. Anton, Helene	23. Hrebtov, Irina
*9. Baranin, Liidia	24. Hubel, Johanna
*10. Bergmann, Anna	25. Ignats, Alma
11. Budkovsky, Anette	26. Ivanov, Ekaterina
^o 12. Elgas, Elvi	27. Jerkavits, Leopold
*13. Enelo, Pauline	28. Johannes, Šarlotte
^o 14. Ennok, Olga	29. Jänes (Rutas),
Linda
15. Freivald, Ella	

30. Jürgenson, Taisija
 31. Kaalep, Anna
 32. Kaev, Hilda
 33. Kahar, Helle
 *34. Kaisla, Made
 35. Kala, Aliide
 36. Kalep, Ida
 *37. Kannike, Alma
 38. Karindi, Leida
 39. Karklin, Olimpiada
 (töötanud ka V r.)
 40. Kask, Meeta
 41. Kaur, Hedvig
 42. Kiipsaar, Magda
 43. Kipper, Valeria
 *44. Kliimre, Anni
 45. Kont, Helene
 °46. Kurs, Elsa
 *47. Kõomägi, Hugo
 (töötanud ka II r.)
 48. Käärrik, Arkaadi
 49. Laheveer, Johannes
 °50. Lang, Mari
 51. Laur, Ida
 52. Lauriste, Ksenia
 *53. Leosk, Ella
 °54. Lepa, Salme
 55. Lepik, Herman
 56. Leppmaa, Paul
 57. Liiv, Ruut
 °58. Lilienthal, Olga
 59. Luksep, Nikolai
 60. Maasing, Salme
 61. Magnus, Hilda
 °62. Malm, Anette
 63. Marjak, Friida
 64. Marran, Amanda
 65. Medri, Alide
 66. Meesit, Lucie
 *67. Merit, Hili
 68. Miks, Johannes
 °69. Muks, Alvine
 70. Mägi, Aleks.
 71. Mägiste, Albert
 *72. Mäesalu, Natalie
 *73. Neumann, Salme
 74. Nurm-Valdmaa,
 Freida
 75. Oitme, Piret
 76. Pajo, Saima
 **77. Pajupuu, Leena
 78. Parikas, Lilli
 79. Palumaa, Veera
 80. Pauska, Helmi
 81. Pehk, Oskar
 82. Piibar, Hugo
 83. Piibar, Milda
 84. Piirvee, Helga
 85. Poolakese, Liidia
 *86. Privalov, Marie
 87. Pudersell, Alma
 88. Puudersell, Jenny
 (töötanud ka V r.)
 89. Puurand, Armilla
 90. Põldvere, A.
 91. Pügi, Loreida
 92. Pütsep, Johannes
 °93. Püvi, Maria
 94. Raidlo, Elfriede
 95. Raidma, Ervin
 *95. Rand, Ann
 °97. Randma, Anette
 98. Rea, Boris
 *99. Rebane, Alide (töö-
 tanud ka I r.)

100. R Emmelmann,
Marta	*122. Treial, Hella
101. Roonurm, Jüri	*123. Tsopp, Valli
102. Roonurm, Mihkel	124. Tölp, Marta
103. Rosin, Julius	125. Undrits, Linda
104. Rätsepsoo, Julie	*126. Urbus, Anete
*105. Saaliste, Helvi	*127. Urm, Elisabeth
*106. Salu, Liis	128. Uuk, Rudolf
107. Selter, Helene	129. Vaher, Juuli
*108. Siim, Ksenia	*130. Vaher, Marie
109. Soonets, Lilli	°131. Vaigur, Leeni
110. Taimre, Hilja	132. Valge, Peeter (töö-
tanud ka V r.)
111. Talfeldt, Emilie	**133. Varik, Koidula
*112. Talve, Ella	134. Veisserik Liidia
°113. Tamm, Ella	°135. Venda, Hilda
114. Tamm, Maret	136. Venesaar, Monika
**115. Tarkpea, Linda	*137. Viikmaa, Aliide
116. Tasa, Edur	138. Viires, Hilda
°117. Taukus, Ella	139. Viks, Liivia
118. Telling, Helmi	140. Voiman, Helene
119. Tikk, Elss	141. Volt, Aleksandra
120. Toime, Hilda	142. Õnnik, Kosma
121. Tootsi, Hilda	*143. Õunapuu, Lilli

IV rühm: K ä s i t ö ö.

1. Aasa, Armilde	14. Karu, Jaan
2. Aavik, Elisabet	*15. Kelt, Hilda
3. Aleksejev, Pelageja	16. Kesvatera, Alevtina
4. Anton, Aade	**17. Kiima, Alide
5. Armulik, Rudolf	18. Kivijärv, Selma
6. Arraste, Juhan	19. Koch, Armilde
7. Dobrovolski, Veera	20. Kohk, Jakob
8. Juuno, Udo	21. Koop, Heinrich
9. Juurik, Linda	22. Koplus, Alma
10. Kaalep, Alma	**23. Koppa, Arvo
11. Kaarna, Oskar	24. Koskel, Marta
12. Kaigas, Iida	25. Kriisk, Eduard
13. Kaljas, Hilda	

- °26. Kurs, Julie (töötanud ka III rühmas)
 27. Kuusemäe, Olga
 *28. Kõivomägi, Anna
 29. Kõrran, Eduard
 30. Kübar, Meeta
 31. Kõppar, Erika
 32. Kütt, Selma
 33. Laur, Johannes
 °34. Leepere, Emmy
 35. Lehtoja, Marta
 36. Lepasaar, Salme
 37. Leppoja, Arnold
 38. Lezius, Gertrud
 39. Logusoo, Paavel
 40. Loring, Adele
 *41. Lunts, Elo
 42. Lääne, Mare (töötanud ka I rühmas)
 43. Maansoo, Jüri
 44. Maarend, Hermi
 *45. Madisson, Emilie
 46. Malmre, Anette
 47. Miljan, Ene
 *48. Murd, Johanna
 49. Mälberg, Elle
 50. Niklus, Juulius
 51. Näks, Marie
 52. Paavel, Helene
 53. Paju, Karl
 54. Parm, Magda
 °55. Pedaksoo, Magda
 *56. Peerna-Rätsep, Hilde
 57. Pikkat, Jaan
 58. Poom, Marta
 *59. Preismann, Olga
 60. Priimäe, Artur
 61. Purga, Minna
 62. Puskar, Emilie
 63. Päts, Adele
 64. Päts, Arnold
 65. Raidaru, Reet
 66. Randla, Linda
 °67. Ranne, Olga
 *68. Rinne, Anni
 69. Roots, Leili
 *70. Ruud, Ellen
 71. Ruul, Aleksander
 72. Saare, Eustachius
 73. Saare, Jaan
 **74. Seppel, Albert
 75. Seppel, Miina
 76. Sibul, Elsa
 °77. Sova, Marie
 *78. Sumeri, Meinhard
 79. Sumeri, Ludmilla
 80. Sutt, Jakob
 *81. Taba, Ida (Valgjärve)
 82. Taba, Ida (Vastsekuuste)
 83. Talpsep, Age
 84. Tammaru, August
 °85. Teemägi, Vilhelmine
 86. Teras, Johanna
 87. Tivik, Efrosine
 88. Vilismäe, Juhan
 89. Tilger, Rosalie
 90. Titov, Feodor
 **91. Toom, Ants
 *92. Toomaste, Helme
 93. Täht, Hedi
 94. Ulpus, Vilhelmine
 95. Vaas, Teodor
 96. Vaher, Marta

97. Vahuri, Leeni	*100. Vilismäe, Juhan
98. Vihmand, Liisa	101. Vöhandu, Liis
90. Viira, Alma	102. Öunapuu, Hilda

V rühm: Inglise keel.

1. Algus, Salme	30. Paabo, Liidia (töötanud ka III r.)
*2. Arula, Helene	*31. Peinar, Meeta
3. Aruma, Magda	32. Raudsepp, Elise
4. Avarsoo, Marie (töötanud ka III r.)	*33. Rebase, Salme
*5. Eher, Adelheid (töötanud ka III r.)	34. Rei, Marta
6. Huuk, Mceta	35. Reimand, Hilda (töötanud ka III rühmas)
7. Häng, Peeter	36. Riikmaa, Margarete (töötanud ka IV rühmas)
8. Ibrus, Hilda	*37. Saar, Eliise
9. Jürgenson, Sylvia	38. Sarn, Marie
*10. Kaasik, Liis	39. Savi, Leida
11. Kalmisto, Alide	40. Schmidt, Salme
12. Kivilaid, Aadu	41. Siilak, Marie (töötanud ka I rühmas)
*13. Klaad, Berta	42. Siirak, Ott
14. Koov, Serafima	43. Soodla, Liina (töötanud ka I rühmas)
*15. Kukk-Allikberg, Aliide	44. Sömer, Hilda
16. Kösti, Matilde	*45. Säarits, Amanda
17. Laagus, Artur	46. Tarre, Gustav
18. Laats, Melanie	47. Tirusson, Koidula (töötanud ka III rühmas)
19. Leht, Marta	48. Tänav, Priidu (töötanud ka I r.)
*20. Lepni, Hilda	49. Uutma, Elisabeth
*21. Lill, Hilja	*50. Vahur, Alma
*22. Lillmaa, Johannes	51. Veske, Aliide
*23. Lohk, Juhan	52. Voites, Aurora
24. Lõmps, Karl	
*25. Martma, Felix	
*26. Matkur, Atso	
27. Niidre, Ella	
*28. Niklus, Elfriide (töötanud ka IV r.)	
29. Nõmme, Salme	

Kursuste töökava 1940. a.

Üldloenguid:

Raskesti kasvatatavad ja õpetatavad lapsed.

Pedagoogika ajaloost 19. ja 20. sajandil.

Keskustelu- teemad:

Koolikord, õpetaja autoriteet, karistused.

I rühm.

Ajalugu ja kodanikuõpetus ühes metoodikaga.

Joonistamine.

II rühm.

Teaduslikke loenguid loodus- ja maateadusest.

Matemaatika metoodika.

Maateaduse metoodika.

Eesti keeleõpetus.

III rühm.

Eesti keeleõpetus.

Laste kirjandus.

Laulmine algõpetuses.

Üldõpetuse teemade läbitöötamist ühes näite-
tundidega.

IV rühm.

Naiskäsitöö: V ja VI kl. kursuse jätkamine.

Meeskäsitöö: 5 uut tööliiki.

V rühm.

Eelmiste aastate töö jätkamine.

Harrastustöid.

Soome keel.

Võimlemine, mängud, rahvatantsud, ujumine.

Teisi harrastusringe.

Kuna käesoleval aastal ei korraldatud ankeeti kursuste edaspidise töö kohta, siis võivad kursuselased esitada oma soove ja ettepanekuid kursuste juhatusesele.

Märkus: Kursuslaste poolt („Õp. Lehes“) algatatud mõte soome keele õppimise võimalusest eeloleva talve jooksul tuleb E. Õ. Liidus kaalumisele.

Mitmesuguseid teateid.

Kursuslased võivad saada soodustatud hinnaga (20% hinnaalandusega) järgmisi tööks vajalikke väljaandeid, tellides neid kursuste juhataja kaudu:

1. M. Koskeniemi. Intelligentsuse uurimise meetodid. Hind 3 kr. See teos käsitleb põhjalikumalt intelligentsuse-katsete korraldamist.
2. E. Köhler. Aktiivsuspedagoogika. Hind 2 kr. 80 senti.
3. Joh. Käis. Isetegevus ja individuaalne tööviis. Hind 3 kr. Need kaks raamatut täiendavad teineteist, käsitledes niihästi teoreetiliselt kui praktiliselt isetegevuse põhimõtet õppe- ja kasvatustöös.
4. Loenguid ja kokkuvõtteid I. Hind 2 kr. Tartu täienduskursuste koguteos, sisaldab järgmised loengud: K. Mihkla. Eesti nüüdiskirjandus. — H. Kõiva. Aiatöö metoodika. — Joh. Käis. Õpetuse ühtlustamine üldõpetuse põhimõttel. — A. Mölder. Kirjatehnika. — J. Vahtra. Joonistamine. — L. Pärl. Tööd tütarlastele 3. ja 4. õppeaastal. — H. Vammus. Töödest poistele. Eriti soovitav nendele, kes 1938. a. kursustel ei olnud.

Peale selle on 1938. a. loenguist eraldi saadaval:

5. Joh. Käis: Uuenduslikust koolitööst. Hind 60 snt. Sisaldab loenguid: Isetegevuse psühholoogilis-pedagoogilised alused. — Individualiseeritud õpetus teena isetegevusele. — Aabitsa-kursus.
6. H. Rajamaa. Eesti käändsõnade deklinatsioonist. Hind 25 senti („Kooliuuenduslane“ 1939 — nr. 4). Koguteos: Loenguid ja kokkuvõtteid II — 1939 valmib loodetavasti novembrikuu esimesel poolel ja saadetakse siis kursuslasile kätte.

7. M. Koskenniemi — J. Käis. Intelligentsusestest. Vorm A ja B à 5 senti. Juhatuskiri õpetajale 10 senti.
8. J. Käis. Õpilase individuaalsuse vihik. Hind 10 senti. Õpetajale: Vaatluskava õpilase individuaalsuse tundmaõppimiseks. Hind 15 senti.
9. J. Käis. Kodukoha looduse elust. Vaatluslehed sept. — mai, iga kuu jaoks à 3 senti. — Loodusesõbra vaatlusvihud: Nr. 1. Minu kodukoha looduse elust. Hind 30 senti. — Nr. 2. Elu kodukoha loodusühiskondades. Hind 35 senti. — Nr. 3. Misugust ilma oodata homme. Hind 25 senti. — Nr. 4. Ilmavaatlused. Hind 25 senti.

Lektorite kokkuvõtteid kursuslaste iseseisvatest töödest, samuti ka üksikuid töid ilmub käesoleva õppeaasta jooksul trükis „Õp. Lehes“, „Kooliuuenduslases“ ja „Kasvatuses“.

Iseseisvate tööde kohta täiendavate selgituste saamiseks pöörduda vajaduse korral selle lektori poole, kes teema andnud.

Lektor A. Elango haiguse tõttu ei ole temalt saadud teemasid iseseisvaks tööks. Need avaldatakse hiljemini „Õp. Lehes“.

Postiteel saadetavad tööd adresseeritagu kõik kursuste juhatajale: Tartu, Tähe 77—3.